

N:o 30.

Ank. till Riksd. Kansli den 10 Mars 1881, kl. 1 e m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om förändrade bestämmelser rörande förlust af medborgerligt förtroende.

Uti en inom Andra Kammaren afgifven och till Lag-Utskottet remitterad motion, N:o 122, hemställer Herr *P. Larsson*, »att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t begära, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana förändringar i Strafflagen, att då någon första gången sakfälles för brott, som medför förlust af medborgerligt förtroende, det må, utom då fråga är om de gröfsta arter af dessa brott, bero på domarens pröfning, huruvida nämnda straffpåföljd bör ådömas eller icke.»

Då vid sistlidna års riksdag samme motionär påyrkade underdånig skrifvelse om »sådana ändringar i gällande lagbestämmelse, att straffpåföljden förlust af medborgerligt förtroende måtte för ringare brott, som första gången begås, upphöra», yttrade sig Utskottet häröfver på följande sätt:

Det behjertansvärda i motionens syfte kan Utskottet icke annat än erkänna, men Utskottet betviflar, att tidpunkten ännu är kommen för att än ytterligare, än hvad redan skett genom förordningen den 31 Oktober 1873, inskränka tillämpningen af medborgerligt förtroendes förlust såsom påföljd å vissa i den allmänna uppfattningen vanfrejdande brott. I en fråga som denna måste lagen mera än någonsin, derest den skall något betyda, växa fram ur folkuppfattningen. Så länge uti denna en person, som begått vissa, om ock ringare brott, i följd af förbrytelser natur betraktas såsom vanfrejdad, skulle lagstadganden, som omöjliggjorde all kontroll, huruvida någon vore för sådant brott straffad, antagligen mottagas med ovilja och åstadkomma en allmän misstro mot okända

personer. Då motionärens förslag synes förnämligast afse ringare tjufnadsbrott, som första gången begås, torde de skäl, Utskottet vid 1877 års riksdag anförde för sitt afstyrkande af då väckt förslag, att förlust af medborgerligt förtroende ej vidare skulle ådömas för första resan begången, icke kvalificerad stöld, äfven nu vara tillämpliga. Lika viktigt, sade Utskottet, som det för samhället vore att underlätta en frigifven brottslings sträfvan att erhålla ärligt förvärf och dymedelst ej blott minska faran för ett upprepande af hans förbrytelse, utan äfven till nyttigt arbete återvinna en på afvägar kommen samhällsmedlem, måste det också vara, att ej samhällets öfriga medlemmar och i främsta rummet arbetsgifvare utsattes för olägenheten att, under okunnighet om förhållandet, i sina hem och i sitt arbete mottaga personer, som nyss begått vanfrejdande brott, utan att ens någon tid hafva visat prof på sin förbättring; och vore en stöld begången under synnerligt förmildrande omständigheter, torde i de flesta fall inga svårigheter möta för den, som dertill gjort sig skyldig, att i sin hemort erhålla arbetsförtjenst, äfven om han på någon kortare tid vore förlustig medborgerligt förtroende. Högst olämpligt vore det äfven att medgifva en från fängelset nyss utkommen, för stöld straffad brottsling alla medborgerliga rättigheter. Vore han ej ådömd förlust af medborgerligt förtroende, kunde deltagande i t. ex. riksdagsmannaval och alla kommunala angelägenheter honom ej förvägras, om han eljest vore dertill berättigad. I sådant fall skulle ej heller kunna honom förmenas att med laga verkan aflägga vittnesmål, men att tillerkänna tjufvens intyg egenskap af laga bevis, innan han genom någon tids oklanderligt uppförande kunde anses hafva återvunnit det förtroende, han förverkat, syntes ingalunda välbetänkt, särdeles vid det förhållande, att vår lag gäfve två vittnens sammanstämmande intyg egenskap af fullt bevis, utan att åt domaren inrymma den omfattande pröfning af vittnesmålens verkan, som andra länders lagstiftning medgäfve.

Den sålunda uttalade uppfattningen har äfven af Riksdagen delats. Såväl vid 1877 års riksdag som då ofvan omförmälda motion 1878 förnyades i form af förslag derom, att påföljden af medborgerligt förtroendes förlust skulle afskaffas beträffande de äfven kvalificerade tjufnadsbrott, som första gången begingos, dock med undantag för svårare fall, godkändes Utskottets afstyrkande utlåtanden af begge Kamrarne, vid båda tillfällena utan votering i någondera Kammaren. Utskottets afstyrkande utlåtande vid 1880 års riksdag godkändes af Första Kammaren med 37 röster mot 10, hvilka senare afgäfvos för en utlåtandet bifogad re-

reservation, som ock blef af Andra Kammaren bifallen med 83 röster mot 54.

Det är denna reservation, motionären nu upptagit.

Det egentligen nya i förslaget är, att det skulle, utom då fråga vore om de gröfsta arter af brott, *bero på domarens pröfning*, huruvida, då någon första gången sakfäldes för brott, som medförde förlust af medborgerligt förtroende, sådan påföljd skulle ådömas eller icke.

Ett dylikt stadgande kan Utskottet icke tillstyrka. Enligt Utskottets mening skulle härigenom uti domarens hand läggas en *benådningsrätt*, som icke bör tillkomma *honom*. En så fri pröfning *hos domstolarne* skulle lätteligen kunna leda till godtycklighet i lagtillämpningen, visserligen icke så fattadt, att man hos den särskilde domaren skulle förut-sätta något godtycke, men så, att, till följd af olika uppfattning, t. ex. i fråga om två särskilda fall af samma brott under i det allra närmaste samma omständigheter, den ene domaren kanske skulle ådöma påföljden, under det att den andre icke skulle tillämpa densamma, eller till och med påföljden blifva ådömd för ett brott under jemförelsevis förmildrande omständigheter, men icke i ett annat fall af samma brott under jemförelsevis försvårande; och sådant skulle säkerligen icke bidraga att i allmänhetens uppfattning ingifva förtroende för lagskipningen.

Utskottet måste följaktligen tillstyrka,

att ifrågavarande motion icke måtte föranleda till någon Riksdagens åtgärd.

Stockholm den 10 Mars 1881.

På Lag-Utskottets vägnar:

G. Lagerstråle.

Reservation:

af Herrar *Johannes Jonson, Magnus Jonsson* och *Smedberg*, som ansett, att Utskottet bort, i enlighet med Andra Kammarens beslut vid sistlidne riksdag, tillstyrka bifall till motionen.